

EEN VUIST VOOR EEN MENS- WAARDIGE PSYCHIATRIE

TE GEK OM VAST TE ZITTEN – 25 JAAR

WEGLOOPHUIS UTRECHT. KOEN-MACHIEL VAN DE

WETERING. UITGEGEVEN DOOR STICHTING

WEGLOOPHUIS UTRECHT. TE BESTELLEN DOOR

€ 19,50 OVER TE MAKEN OP REKENING 5230091 VAN

ST. WEGLOOPHUIS UTRECHT O.V.V TE GEK OM VAST

TE ZITTEN.

ven denk je: Wegloophuizen, bestaan die nog? Is dat geen relict uit de tijden van de antipsychiatrie? Maar als je het boek *Te gek om vast te zitten. 25 jaar Wegloophuis Utrecht* hebt gelezen, weet je weer helemaal hoe het zit. Koen-Machiel van de Wetering heeft een ontzettend leuk boek gemaakt. Vooral omdat het de recente

geschiedenis van de psychiatrie beschrijft vanuit het perspectief van idealistische, politiek bevlogen en zeer goedwillende mensen die soms jarenlang hun leven in dienst stelden van psychiatrische patiënten die buiten het reguliere systeem vielen.

De initiatiefnemers en vrijwilligers van het in 1983 opgerichte Wegloophuis in Utrecht, waren politieke actievoerders die zich bewogen in kringen van de kraakbeweging, feminisme, anti-kernenergiebeweging en de antipsychiatrie. Het Wegloophuis had twee doelstellingen: tijdelijk onderdak bieden aan patiënten die wegliepen

uit inrichtingen en fundamentele verandering van de psychiatrie. Vier kernbegrippen stonden daarbij centraal: gelijkwaardigheid tussen bewoners en vrijwilligers, warmte, zodat weglopers zich welkom en op hun gemak zouden voelen, menselijkheid in de vorm van gezelligheid en samen leuke dingen doen (cafébezoek tot diep in de nacht!) en niet de diagnose, maar de mens centraal. Hiermee werd meteen geformuleerd welke kritiek het Wegloophuis had op de inrichtingen. In het boek staat een aantal getuigenissen van bewoners die dankzij het Wegloophuis hun

leven weer behoorlijk op orde kregen. Maar je leest ook dat de dagelijkse praktijk veel weerbarstiger was dan de van idealen vervulde vrijwilligers hadden gehoopt. Tot veler teleurstelling onbrak het politiek bewustzijn bij de weglopers, sommige bewoners waren zelfs niet in beweging te krijgen. Een leefgemeenschap zonder regels bleek eveneens onhaalbaar en de verfoeide inrichtingen ontdekten het Wegloophuis al snel als een handige plek waar ze hun lastigste patiënten konden lozen. Een van de vrijwilligers concludeert dan ook: ‘We dachten

dat we met een groot hart bewoners konden redden en hun problemen konden oplossen. Maar in de praktijk bleek dat toch heel moeilijk.’ Toch is het boek geen treurzang op het tanend idealisme geworden. Van de Wetering laat juist zien hoe het Wegloophuis niet ontkwam aan professionalisering, hoe het ineens de financiële vruchten kon plukken van zoiets moois als het zorgvernieuingsfonds (1998), hoe na een vette crisis het Wegloophuis en het inmiddels gestarte Vervolghuis, uiteindelijk weer tot elkaar kwamen en hoe het Wegloophuis en de psychiatrie

zich vandaag de dag tot elkaar verhouden. Het Wegloophuis is een vangnet voor de psychiatrie geworden. Het oordeel over de psychiatrie is milder. Maar dat komt vooral doordat ze een groot aantal waarden van de antipsychiatrie heeft overgenomen. Na deze mildheid eindigt de historie toch nog plotseling met een politiek pamflet: ‘Wij als Wegloophuis zullen in ieder geval altijd een vuist blijven maken voor een menswaardige psychiatrie’. Gelukkig verliest de vos zijn streken niet.

(Michaja Langelaan)

